

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Qvaestio LXXX. De causa peccati ex parte diaboli.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

cienter, sed solum per modū persuadentis, vel pro-

ponentis appetibile. **AD PRIMUM** ergo dicendum, q̄ omnes illę autho-

ritates, & si que similes inueniantur, sunt referendę ad hoc, q̄ diabolus suggerendo, vel aliqua appetibili proponendo inducit in affectum peccati.

AD SECUNDUM dicendum, q̄ similitudo illa est attendenda quantum ad hoc, q̄ diabolus quodammodo est causa peccatorum nostrorū, sicut Deus est aliqua bona causa bonorum nostrorū, non tamen attenditur quantum ad modū causandi: Nā Deus causat bona interioris mouendo voluntatem, quod diabolo conuenire non potest.

AD TERTIUM dicendum, q̄ Deus est uniuersale principū oīs interioris motus humani: sed q̄ determinatur ad malū cōsiliū voluntas humana, hoc dicitur quidē ex voluntate humana, & a diabolo p̄ modum persuadentis, vel appetibilia proponentis.

¶ Super Questionis So. Articulum secundum.

ARTICVLVS II.

Utrum diabolus possit inducere ad peccandum interioris instigando.

AD SECUNDUM sic proceditur. Videtur q̄ diabolus non possit inducere ad peccandum interioris instigando. Interioris enim motus animę sunt quidam opera vitę: sed nullū opus vitę potest esse nisi a principio intrinseco, nec est opus animę vegetabilis, quod est infimū inter opera vitę, ergo diabolus secundum interiores motus non potest hominē instigare ad malū.

¶ 2. Præter. Omnes interiores motus secundum ordinem naturę a sensibus exterioribus oriuntur: sed præter ordinem naturę aliquid operari, est solius Dei, ut in primo dictū est. ergo diabolus non potest in interioribus motibus hoīs aliquid operari, nisi secundum ea, quę in exterioribus sensibus apparent.

¶ 3. Præter. Interiores actus animę sunt intelligere, & imaginari: sed quantum ad neutrum horū potest diabolus aliquid operari, quia, ut in primo habitū est, diabolus non imprimitur in intellectū humanū: inphantasiam etiā v̄ q̄ imprimere non possit, quia formę imaginatę tanquā magis spirituales, sunt digniores q̄ formę, quę sunt in materia sensibili, quas tñ diabolus imprimere nō potest, ut patet ex his, quę in primo habita sunt. ergo diabolus non potest secundū interiores motus inducere hominem ad peccatum.

SED CONTRA est, quia secundum hoc nunquam tentaret hominem, nisi visibiliter apparendo: quod patet esse falsum.

RESPON. Dicendum, q̄ interior pars animę est intellectiua & sensitua. Intellectiua autē cōtinet intellectū & volūtatē, & de volūtatē quidē iā dictū est, quomodo ad eā diabolus se hēt. Intellectus autē per se quidē mouetur ab aliquo illuminante ipsum ad cognitionē veritatis, q̄ diabolus circa hoīem nō intendit, sed magis obtenebrat rōnem eius ad cōsentendū peccato, quā quidē obtenebratio puenit ex phantasia, & appetitū sensitiuo: un̄ tota interior operatio diaboli esse v̄ circa phantasiā & appe-

titum sensitiuum, quorū utruq; cōmouendo potest inducere ad peccatum. Potest enim operari ad hoc, q̄ imaginationi aliquę formę imaginarię præsentetur. potest etiam facere, q̄ appetitus sensitius concitetur ad aliquā passionem. * Dictum est enim in j. lib. q̄ natura corporalis spirituali naturaliter obedit ad motum localem. un̄ & diabolus omnia causare potest, quę ex motu locali corporum inferiorū provenire possunt, nisi uirtute diuina reprimat. Quod autem aliqua formę repræsententur imaginationi, sequitur quandoq; ad motum localem. Dicit enim Philo. in lib. de somno & uigilia, q̄ cū animal dormierit, descendente plurimo sanguine ad principū sensitiuum, simul descendunt motus, siue impressiōnes relictę ex sensibilibus motionibus, quę in sensibilibus speciebus conseruātur, & mouēt principū apprehensiuū, ita q̄ apparent ac si tunc principium sensitiuum a rebus ipsis exterioribus immutaret. vñ talis motus localis spirituum, vel humorum, procurari potest a dæmonibus, siue dormiant, siue uigilent homines; & sic sequitur q̄ hō aliqua imaginē. Similiter est appetitus sensitius concitatur ad aliquas passiones secundum quendam determinatum motū cordis & spirituum: un̄ ad hoc est diabolus potest cooperari. Et hoc q̄ passiones aliquę cōcitantur in appetitu sensitiuo, sequitur q̄ & motum, siue intentionē sensibilem prædicto modo reductā ad principium apprehensiuum magis homo percipiat: quia ut Phil. in eodem lib. dicit, Amantes modica similitudine in apprehensionē rei amatę mouentur. Contingit etiam ex hoc, quod passio est concitata, ut id quod proponitur imaginationi, iudicetur prosequendum: quia ei quia passione detinetur, uidetur esse bonū id, ad quod per passionem inclinatur. Et per hunc modum interioris diaboli inducit ad peccandum.

AD PRIMUM ergo dicendum, q̄ opera uitę semper est sint ab aliquo principio intrinseco, tamen ad ea potest cooperari aliquid exterius agēs: sicut etiam ad opera animę vegetabilis operatur calor exterior, ut facilius digeratur cibus.

AD SECUNDUM dicendum, q̄ hōi apparitio formarū imaginabiliū nō est oīno præter ordinē naturę, nec est p̄ solū imperium, sed p̄ motum localem, ut dictum est. Vnde patet rōnis ad tertiū, quia formę illę sunt a sensibus acceptę primordialiter.

AD TERTIUM sic proceditur. Videtur, quod diabolus possit necessitatē inferre ad peccandum. Potestas enim maior potest necessitatē inferre minori: sed de diabolo dicitur Iob 41. Non est potestas super terrā, quā ei ualeat cōparari, ergo potest homini terreno necessitatē inferre ad peccandum.

¶ 2. Præter. Ratio hominis nō potest moueri nisi secundum ea, quę exterioris sensibus proponunt, & imaginationi repræsentantur: quia omnis nostra cognitio ortū habet a sensu, & nō est intelligere sine phantasmate, ut dicitur in lib.

¶ 3. Præter. Interioris actus animę sunt intelligere, & imaginari: sed quantum ad neutrum horū potest diabolus aliquid operari, quia, ut in primo habitū est, diabolus non imprimitur in intellectū humanū: inphantasiam etiā v̄ q̄ imprimere non possit, quia formę imaginatę tanquā magis spirituales, sunt digniores q̄ formę, quę sunt in materia sensibili, quas tñ diabolus imprimere nō potest, ut patet ex his, quę in primo habita sunt. ergo diabolus non potest secundū interiores motus inducere hominem ad peccatum.

SED CONTRA est, quia secundum hoc nunquam tentaret hominem, nisi visibiliter apparendo: quod patet esse falsum.

RESPON. Dicendum, q̄ interior pars animę est intellectiua & sensitua. Intellectiua autē cōtinet intellectū & volūtatē, & de volūtatē quidē iā dictū est, quomodo ad eā diabolus se hēt. Intellectus autē per se quidē mouetur ab aliquo illuminante ipsum ad cognitionē veritatis, q̄ diabolus circa hoīem nō intendit, sed magis obtenebrat rōnem eius ad cōsentendū peccato, quā quidē obtenebratio puenit ex phantasia, & appetitū sensitiuo: un̄ tota interior operatio diaboli esse v̄ circa phantasiā & appe-

titum sensitiuum, quorū utruq; cōmouendo potest inducere ad peccatum. Potest enim operari ad hoc, q̄ imaginationi aliquę formę imaginarię præsentetur. potest etiam facere, q̄ appetitus sensitius concitetur ad aliquā passionem. * Dictum est enim in j. lib. q̄ natura corporalis spirituali naturaliter obedit ad motum localem. un̄ & diabolus omnia causare potest, quę ex motu locali corporum inferiorū provenire possunt, nisi uirtute diuina reprimat. Quod autem aliqua formę repræsententur imaginationi, sequitur quandoq; ad motum localem. Dicit enim Philo. in lib. de somno & uigilia, q̄ cū animal dormierit, descendente plurimo sanguine ad principū sensitiuum, simul descendunt motus, siue impressiōnes relictę ex sensibilibus motionibus, quę in sensibilibus speciebus conseruātur, & mouēt principū apprehensiuū, ita q̄ apparent ac si tunc principium sensitiuum a rebus ipsis exterioribus immutaret. vñ talis motus localis spirituum, vel humorum, procurari potest a dæmonibus, siue dormiant, siue uigilent homines; & sic sequitur q̄ hō aliqua imaginē. Similiter est appetitus sensitius concitatur ad aliquas passiones secundum quendam determinatum motū cordis & spirituum: un̄ ad hoc est diabolus potest cooperari. Et hoc q̄ passiones aliquę cōcitantur in appetitu sensitiuo, sequitur q̄ & motum, siue intentionē sensibilem prædicto modo reductā ad principium apprehensiuum magis homo percipiat: quia ut Phil. in eodem lib. dicit, Amantes modica similitudine in apprehensionē rei amatę mouentur. Contingit etiam ex hoc, quod passio est concitata, ut id quod proponitur imaginationi, iudicetur prosequendum: quia ei quia passione detinetur, uidetur esse bonū id, ad quod per passionem inclinatur. Et per hunc modum interioris diaboli inducit ad peccandum.

AD PRIMUM ergo dicendum, q̄ opera uitę semper est sint ab aliquo principio intrinseco, tamen ad ea potest cooperari aliquid exterius agēs: sicut etiam ad opera animę vegetabilis operatur calor exterior, ut facilius digeratur cibus.

AD SECUNDUM dicendum, q̄ hōi apparitio formarū imaginabiliū nō est oīno præter ordinē naturę, nec est p̄ solū imperium, sed p̄ motum localem, ut dictum est. Vnde patet rōnis ad tertiū, quia formę illę sunt a sensibus acceptę primordialiter.

AD TERTIUM sic proceditur. Videtur, quod diabolus possit necessitatē inferre ad peccandum. Potestas enim maior potest necessitatē inferre minori: sed de diabolo dicitur Iob 41. Non est potestas super terrā, quā ei ualeat cōparari, ergo potest homini terreno necessitatē inferre ad peccandum.

¶ 2. Præter. Ratio hominis nō potest moueri nisi secundum ea, quę exterioris sensibus proponunt, & imaginationi repræsentantur: quia omnis nostra cognitio ortū habet a sensu, & nō est intelligere sine phantasmate, ut dicitur in lib.

¶ 3. Præter. Interioris actus animę sunt intelligere, & imaginari: sed quantum ad neutrum horū potest diabolus aliquid operari, quia, ut in primo habitū est, diabolus non imprimitur in intellectū humanū: inphantasiam etiā v̄ q̄ imprimere non possit, quia formę imaginatę tanquā magis spirituales, sunt digniores q̄ formę, quę sunt in materia sensibili, quas tñ diabolus imprimere nō potest, ut patet ex his, quę in primo habita sunt. ergo diabolus non potest secundū interiores motus inducere hominem ad peccatum.

SED CONTRA est, quia secundum hoc nunquam tentaret hominem, nisi visibiliter apparendo: quod patet esse falsum.

RESPON. Dicendum, q̄ interior pars animę est intellectiua & sensitua. Intellectiua autē cōtinet intellectū & volūtatē, & de volūtatē quidē iā dictū est, quomodo ad eā diabolus se hēt. Intellectus autē per se quidē mouetur ab aliquo illuminante ipsum ad cognitionē veritatis, q̄ diabolus circa hoīem nō intendit, sed magis obtenebrat rōnem eius ad cōsentendū peccato, quā quidē obtenebratio puenit ex phantasia, & appetitū sensitiuo: un̄ tota interior operatio diaboli esse v̄ circa phantasiā & appe-

titum sensitiuum, quorū utruq; cōmouendo potest inducere ad peccatum. Potest enim operari ad hoc, q̄ imaginationi aliquę formę imaginarię præsentetur. potest etiam facere, q̄ appetitus sensitius concitetur ad aliquā passionem. * Dictum est enim in j. lib. q̄ natura corporalis spirituali naturaliter obedit ad motum localem. un̄ & diabolus omnia causare potest, quę ex motu locali corporum inferiorū provenire possunt, nisi uirtute diuina reprimat. Quod autem aliqua formę repræsententur imaginationi, sequitur quandoq; ad motum localem. Dicit enim Philo. in lib. de somno & uigilia, q̄ cū animal dormierit, descendente plurimo sanguine ad principū sensitiuum, simul descendunt motus, siue impressiōnes relictę ex sensibilibus motionibus, quę in sensibilibus speciebus conseruātur, & mouēt principū apprehensiuū, ita q̄ apparent ac si tunc principium sensitiuum a rebus ipsis exterioribus immutaret. vñ talis motus localis spirituum, vel humorum, procurari potest a dæmonibus, siue dormiant, siue uigilent homines; & sic sequitur q̄ hō aliqua imaginē. Similiter est appetitus sensitius concitatur ad aliquas passiones secundum quendam determinatum motū cordis & spirituum: un̄ ad hoc est diabolus potest cooperari. Et hoc q̄ passiones aliquę cōcitantur in appetitu sensitiuo, sequitur q̄ & motum, siue intentionē sensibilem prædicto modo reductā ad principium apprehensiuum magis homo percipiat: quia ut Phil. in eodem lib. dicit, Amantes modica similitudine in apprehensionē rei amatę mouentur. Contingit etiam ex hoc, quod passio est concitata, ut id quod proponitur imaginationi, iudicetur prosequendum: quia ei quia passione detinetur, uidetur esse bonū id, ad quod per passionem inclinatur. Et per hunc modum interioris diaboli inducit ad peccandum.

AD PRIMUM ergo dicendum, q̄ opera uitę semper est sint ab aliquo principio intrinseco, tamen ad ea potest cooperari aliquid exterius agēs: sicut etiam ad opera animę vegetabilis operatur calor exterior, ut facilius digeratur cibus.

AD SECUNDUM dicendum, q̄ hōi apparitio formarū imaginabiliū nō est oīno præter ordinē naturę, nec est p̄ solū imperium, sed p̄ motum localem, ut dictum est. Vnde patet rōnis ad tertiū, quia formę illę sunt a sensibus acceptę primordialiter.

AD TERTIUM sic proceditur. Videtur, quod diabolus possit necessitatē inferre ad peccandum. Potestas enim maior potest necessitatē inferre minori: sed de diabolo dicitur Iob 41. Non est potestas super terrā, quā ei ualeat cōparari, ergo potest homini terreno necessitatē inferre ad peccandum.

¶ 2. Præter. Ratio hominis nō potest moueri nisi secundum ea, quę exterioris sensibus proponunt, & imaginationi repræsentantur: quia omnis nostra cognitio ortū habet a sensu, & nō est intelligere sine phantasmate, ut dicitur in lib.

¶ 3. Præter. Interioris actus animę sunt intelligere, & imaginari: sed quantum ad neutrum horū potest diabolus aliquid operari, quia, ut in primo habitū est, diabolus non imprimitur in intellectū humanū: inphantasiam etiā v̄ q̄ imprimere non possit, quia formę imaginatę tanquā magis spirituales, sunt digniores q̄ formę, quę sunt in materia sensibili, quas tñ diabolus imprimere nō potest, ut patet ex his, quę in primo habita sunt. ergo diabolus non potest secundū interiores motus inducere hominem ad peccatum.

SED CONTRA est, quia secundum hoc nunquam tentaret hominem, nisi visibiliter apparendo: quod patet esse falsum.

p. p. q. 116. art. 3.

esp. 3. paulo ante mediū, to. 1.

ca. 2. a med. to. 2.

In cor. art.

¶ Super Questionis So. Articulum tertium.

Mal. q. 3. art. 3. ad 9. & ar. 4. cor. & q. 16. ar. 11. ad 10. & ar. 12. ad 10.

¶ Ad

